

Foaiia românească

Vineri
10 septembrie
1999

Anal II
Nr. 36

(Serie nouă)

Săptăminal al românilor din Ungaria ❖ Fondat în 1951 ❖ 8 pagini ❖ 20 forinți

S-a dat în folosință:

Un nou focar al culturii românești din Ungaria

Construirea unui centru instructiv-educativ românesc la Giula a început în anul 1979. Condițiile financiare de atunci nu au făcut posibilă decât o edificare treptată a noului centru școlar. Astfel, în prima fază a fost ridicată clădirea liceului și școlii generale cu 12 clase, deși încă atunci atât specialiștii, cât și cei interesați au ridicat problema unui nou cămin de elevi.

După cum am mai informat cititorii noștri, în toamna anului trecut a început realizarea acestei dorințe, construirea unui cămin de elevi cu unitățile de servicii necesare, precum și o casă de oaspeți cu zece camere, o sală de spectacole, o sală de mese cu bucătărie. Așadar, în 1998 a început construirea unui complex de clădiri cu funcții multiple. Realizarea primei etape a centrului cultural românesc a fost posibilă în urma tratativelor purtate în cadrul Comisiei guvernamentale mixte ungaro-române.

Din momentul în care forurile centrale competente au decis că tineretul școlar al românilor din Ungaria trebuie să primească un nou și modern internat, pe cele două clădiri vechi (considerate de unii specialiști drept monumente istorice) nu s-a mai cheltuit nici un ban. Tocmai în acest fel se explică situația atât de disperată care s-a creat, în ultimii câțiva ani, situație care a nutrit în același timp și germenii speranței că răbdarea se va răsplăti printr-o școală demnă de secolul în care peste câteva luni vom intra.

Sentimentul de încredere în realizarea acestei dorințe s-a materializat în săptămîna trecută într-un act istoric, cînd mînunchiul de vlăstari, mici și mai mari ai neamului nostru au luat în stăpînire noul internat românesc.

Așadar, mult așteptatul glas al clopoțelului din noul internat a sunat atât în realitate, cât și simbolic.

În seara zilei de 3 septembrie a.c. în sala de spectacole a noului centru, tineri și bătrîni s-au întrunit în haine de sărbătoare. Profesori emoționați, elevi adînc mișcați de momentele așteptării – cu toții au fost cuprinși într-o firească neliniște sărbătorească. Aceste impresii ne-au întîmpinat în clipele festive ale inaugurării primei etape a Centrului cultural românesc din Giula.

În prezența unei numeroase asistențe, printre oaspeții sosiți au fost salutați în mod evidențiat: **dr. Ibolya Dávid**, ministrul justiției, **dr. Doncsev Toso**, președintele Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice, **Nándor Torba**, secretar de stat la Ministerul Învățămîntului, **Ana Simon**, șef de secție adjunct la Ministerul Învățămîntului, **Ștefan Frățean**, directorul Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice, **Nicolae Pahonea**, secretar I. la Ambasada României din Budapesta, **Ana Scarlat**, directoarea Centrului Cultural al României la Budapesta, **Achim Alexa**, vicepreședintele Consiliului județean Arad.

În afară de cei amintiți mai sosiseră la Giula și alți oaspeți: deputați, directori ai școlilor noastre, consilieri ai orașului, re-

prezentanți ai vieții politice din județ. Numărul considerabil al oaspeților a sugerat de parcă în această ploioasă zi de vineri toată lumea s-ar fi înscris la școală.

Salutîndu-i pe oaspeții **Ion Budai**, directorul școlii și-a exprimat bucuria și satisfacția că a ajuns și ziua, ora cînd s-a împlinit un nou vis al românimii din Ungaria.

Făcînd o scurtă istorie a învățămîntului românesc din Giula, directorul a arătat, printre altele, că în 1949 și-a început activitatea liceul și școala generală în fosta clădire a Primăriei – o clădire – monument istoric, foarte frumoasă, dar nu și potrivită ca instituție de învățămînt. Au trecut ani și ani, pînă cînd s-a adus decizia de a se realiza o altă clădire pentru acest scop. Astfel s-a dat în folosință în anul 1981 noua clădire a școlii. Dar și pe mai departe a rămas nerezolvată situația căminului de elevi, care și pe mai departe a rămas în cele două clădiri vechi din incinta cetății. Și iarăși au trecut câțiva ani pînă cînd s-a conturat ideea centrului cultural: dat fiind că în oraș sînt și alte instituții cu caracter românesc, instituții care sînt ale românilor și militează pentru aceeași limbă și cultură românească. Ca atare, s-a definitivat ideea de a se înființa un centru cultural românesc cu caracter general.

S-ar putea pune întrebarea: la ce anume servește această investiție culturală?

Dacă ne gîndim că viitorul nostru este întotdeauna tineretul școlar și dacă ne gîndim că în cele patru decenii de existență și funcționare ale instituției de învățămînt general și mediu românesc, dorul de a învăța, scopul de a se îmbogăți spiritual a adus la Giula zeci și sute de copii la școala generală, și cam tot atîți tineri în băncile liceului. Această tradiție a adus acum, prin darea în folosință a acestei investiții un nou și promițător imbold, atunci cred că am și dat răspunsul.

Oratorul festivității a fost dr. Ibolya Dávid. Doamna ministru a accentuat că darea în folosință a primei etape a centrului cultural românesc este în deplină concordanță cu intenția guvernului de a continua politica față de minorități. Edificiul giulan este cea mai însemnată investiție realizată în rîndul minorităților din Ungaria, fiind totodată și o piatră de hotar în relațiile ungaro-române.

Referindu-se la constituirea autogovernării românești pe țară, dr. Ibolya Dávid a accentuat că guvernul maghiar consideră drept partener numai organizațiile care manifestă reprezentarea intereselor minoritare.

După cuvîntările festive a urmat un scurt program oferit de Corul „Pro Musica”.

Ca încheiere a festivității, **Sofronie Drincec**, episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria în fruntea unui sobor de preoți a sfințit noul lăcaș românesc.

De pe acum, florile festivității se vor fi ofilit, dar cu siguranță, mireasma lor se va transforma în atmosferă proaspătă de studiu, în elan și forțe noi.

T. Juhász
Foto: K. I.

Ședință ordinară

La sfârșitul săptămânii trecute, Prezidiul *Uniunii Autogovernărilor Românești din Ungaria* s-a întrunit într-o ședință ordinară. Conform punctelor de pe ordinea de zi au fost examinate probleme curente și în același timp importante pentru viitorul minorității noastre.

La întrunirea Prezidiului a participat și **dr. Donceș Toso**, președintele Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice.

În prima parte a lucrărilor (în cerc închis) s-au discutat anumite aspecte legate de ședința electorilor ce va avea loc la 18 septembrie a.c. la Giulia. Detalii cu privire la cele petrecute în această fază a lucrărilor nu ne stau la dispoziție. Cele ce ni s-au comunicat în această privință pot fi rezumate în felul următor: ședința din 18 septembrie va fi decisivă pentru adevărații români din Ungaria. Conform Legii pentru Drepturile Minorităților Naționale și Etnice, aceasta va fi ultima posibilitate de constituire a unui organ central de autogovernare privind românii din Ungaria. Tocmai din acest motiv este neapă-

rat necesar ca la adunarea constitutivă să participe toți electorii, care își asumă o adevărată responsabilitate pentru supraviețuirea minorității noastre. Membrii întruniți la ședința Prezidiului au decis ca Adunarea generală a Autogovernării pe țară să fie compusă din 53 de membri, care vor fi capabili să servească interesele tuturor românilor de pe aceste meleaguri.

În continuarea lucrărilor a urmat un material informativ prezentat de **Traian Cresta** președintele Uniunii, cu privire la cele întâmplate de la constituirea Uniunii, precum și câteva amănunte la starea de funcționare actuală a acestei organizații. În cadrul punctului „Diverse”, președintele a comunicat că în viitorul apropiat vor avea loc două acțiuni pe țară, organizate sub egida Uniunii. Anume la 1 octombrie a.c. va avea loc la *Micherechi* Ziua Culturală a Românilor din Ungaria, iar în perioada de 7-8-9 octombrie se va ține la *Moneasa* un curs de perfecționare pentru conducătorii autogovernărilor minoritare române. (j)

S-a întrunit Prezidiul U.C.R.U.

Florica Santău, președinta *Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria*, după vacanța de vară, a convocat pe vineri, 3 septembrie, înainte de masă, la ora 10 ședința Prezidiului U.C.R.U., la care s-au discutat problemele actuale ale Uniunii. Pe ordinea de zi a fost trecută și problema alegerilor din cadrul U.C.R.U. Asociațiile locale afiliate – conform statutului – trebuie să aleagă noi deputați, care în ziua de 13 noiembrie 1999 la adunarea generală al acestui for, vor alege noua conducere. La ședința Prezidiului s-a hotărât ca asociațiile afiliate o să primească din timp documentele în scris, pentru desfășurarea bună, corectă a alegerilor.

O vizită de prietenie

În cadrul relațiilor de prietenie stabilite între comuna Chitighaz și orașul Chișineu-Criș (România), la 15 septembrie a.c., o delegație din România se va întreține într-o vizită de lucru la Chitighaz. Delegația din România, condusă de primarul orașului, va purta tratative cu consilierii Primăriei din Chitighaz.

În afară de dezbaterile unor teme de specialitate, programul zilei va cuprinde și vizitarea Centrului Cultural Românesc din Giulia, recent dat în folosință și vizitarea Bisericii Ortodoxe Române din Chitighaz.

Dincolo de programul oficial, reprezentanții celor două părți vor mai participa la un program sportiv în Hala sporturilor din localitatea bichișeană.

Pînă în anul 2002

Între Ungaria și România vor fi deschise alte trei puncte de frontieră

Cenad-Kisombor, Săcuieni-Leta Mare și Urziceni-Vállaj sînt trei noi puncte de frontieră care ar putea fi deschise traficului de călători, pînă în 2002, la propunerea Ungariei. Oficiali ai poliției de frontieră din Ungaria și România au discutat, recent, la Satu Mare, posibilitatea deschiderii acestora. La înfățișarea prim-miniștrilor din Ungaria și România, care a avut loc în februarie la Budapesta, s-a convenit demararea unui program de modernizare și intensificare a colaborării la punctele de frontieră dintre cele două țări. În cadrul acestui program, urmează ca vama *Petea-Csengersima* să fie deschisă la începutul anului viitor și pentru traficul de marfă.

Din activitatea autogovernărilor românești (III)

Activități realizate și planuri de viitor

Affindu-ne în pragul ședinței de constituire, sperăm cu succes, a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, săptămînalul nostru prezintă, rînd pe rînd, cîteva aspecte din preocupările autogovernărilor minoritare din acele localități pe care le considerăm într-adevăr, și nu numai prin declarații, românești. Astfel am solicitat reprezentanților autogovernărilor minoritare românești să ne împărtășească despre acele activități pe care le-au realizat în perioada scursă de la alegerile din toamna anului trecut, precum și despre planurile concrete pe care urmează să le realizeze încă în anul curent în interesul minorității noastre.

Dr. Gheorghe Mihăiescu
(Autogovernarea minoritară română
din sectorul V, Budapesta)

Una dintre cele trei autogovernări minoritare române autentice din Capitala Ungariei, autogovernarea din sectorul V al Budapestei a luat ființă cu scopul de a păstra, a cultiva și a populariza, atît în cercurile românilor, cît și în cele ale locuitorilor, alegătorilor maghiari, tradițiile, valorile materiale și spirituale, culturale și literare românești aflate în sectorul central al acestui minunat oraș de pe Dunăre. Pînă în prezent am avut fericirea de a constata că strădaniile noastre, ale electorilor: **Iulia Borșa, Zsuzsa Batári, dr. Gheorghe Mihăiescu, Petru Popuța, Ana Roxin**, și ale membrilor externi de comisii: **Maria Borșa-Lupuș, Gheorghe Macovei și Vasile Roxin**, se bucură de o bună apreciere din partea locuitorilor budapestani, români și neromâni deopotrivă.

Astfel, acțiunile și programele organizate în prima parte a anului curent au atras un număr apreciabil de participanți: „Ziua Minorității Române din sectorul V” (luna mai) s-a desfășurat în fața unui public numeros, iar comemorarea literară, din 26 iunie, intitulată „Poetul național al României Mihai Eminescu

cu și revista budapestană *Familia lui Iosif Vulcan*”, după unele aprecieri, a raportat un succes răsunător. Acest program organizat de către autogovernarea din sectorul V al Capitalei a fost a doua acțiune comună a autogovernărilor românești din sectoarele II, V și VII ale Budapestei. Prima a fost *programul comemorativ Emanoil Gojdu* (18 aprilie) în organizarea sectoarelor II și VII. Tot programe comune sînt și cele ce vor urma în toamna acestui an: *excursie la Viena pe urmele lui Slavici și Eminescu* (11 septembrie, organizator: sectorul VII) *simpozionul științific pe tema situației românilor din Ungaria*, ce va avea loc la Seghedin (organizator: sectorul II) și *programul organizat cu prilejul Zilei Minorităților* la 18 decembrie (responsabil: sectorul V). Sîntem convinși că atunci vom servi cel mai bine și eficient interesele comunității române din Capitală, dacă și în viitor ne vom uni forțele materiale și spirituale.

Ne bucurăm, de altfel, de condiții de activitate relativ satisfăcătoare. Așteptăm darea în folosință a sediului propriu și definitiv, care se află în faza finală a construcției și care a solicitat o investiție de 2 milioane forinți, 50% din fondul bugetar pe anul 1999 al autogovernării noastre.

Ioan Blaga
(Autogovernarea minoritară română
din Apatu)

La Apatu, în acest mic sat bihorean, scopul primordial al *Autogovernării minoritare române* l-a însemnat păstrarea, respectiv întărirea spiritului identității. Acest lucru am încercat să-l realizăm prin antrenarea forțelor noastre, a comunităților cu caracter românesc din comună. Cu aceste comunități ne-am consultat și am încercat să întocmim împreună un program de activitate cît mai variat. O altă parte organică a planului nostru l-a constituit colaborarea permanentă cu Autogovernarea comunală, cu coordonarea activității noastre în concordanță cu acest for.

Astfel, în acest an am avut mai multe programe comune, acțiuni în centrul cărora a stat păstrarea tradițiilor. La aceste întruniri culturale a participat echipa de păstrare a tradițiilor din școala noastră generală, precum și corul nostru.

Împreună cu autogovernarea locală am reușit să creăm relații foarte bune cu alte co-

munități de peste hotare din *Cheresig, Vașcău*, cu echipe culturale din țara vecină, România. Ca urmare, ne vizităm reciproc, organizăm mai multe întâlniri oficiale și neoficiale. De exemplu, în vara aceasta ne-am întâlnit din nou la *Turnul Ciung* și în comuna Cheresig.

Deci activitatea noastră se concentrează prin și în jurul școlii și al Autogovernării locale. Dar alături de aceste două instituții trebuie să accentuez și rolul Bisericii, ca un alt factor de păstrare a anumitor trăsături specifice.

Probabil aceste țeluri și programe nu sînt noi iar realizarea lor nu e spectaculoasă, dar pentru mica noastră comunitate este neapărat necesară.

În perioada ce urmează, Autogovernarea Minoritară Română din Apatu se va pregăti pentru *Ziua Culturală a Românilor din Ungaria*. Și, tot de pe acum începem să întocmim un program cultural specific sărbătorilor de iarnă, în centrul cărora va sta tradiționala întrunire corală.

Acum, firește, ne pregătim și depunem toate eforturile să contribuim la înființarea Autogovernării pe țară. (j)

CALENDAR

Stimați cititori și prieteni!

Continuînd tradiția mai multor decenii, Editura de carte și presă „NOI” și de această dată pregătește editarea *Calendarului românesc*, ediția 2000. Ținînd cont de popularitatea acestui almanah – în paginile cărui puteți citi comentarii, articole și reportaje despre viața românilor din Ungaria, scrieri culturale-științifice, literatură pentru adulți și tineret, umor, sport etc. – rugăm pe toți acei cititori – oameni de cultură, profesori etc. – care vor să contribuie la ridicarea nivelului acestei publicații de prestigiu să ne scrie și să ne trimită materiale pînă pe data de 15 septembrie 1999 pe adresa:

Editura de carte și presă „NOI” (Calendar românesc 2000)

5700 GYULA, Petőfi tér 2. sz.

Informații detaliate puteți afla prin telefon (06-66/361-789), fax (06-66/463-152) sau E-mail: foaia@gyula.hungary.net.

Cu mulțumiri anticipate,

Colectivul redacțional

Toți pentru toți sau toți contra toți?

– Cîteva gânduri în pragul constituirii Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria –

Cum să procedăm la adunarea electorală?

După cum se știe, în urma modificării Legii privind Drepturile Minorităților Naționale și Etnice, în 18 septembrie a.c. românii din Ungaria au ultima șansă să-și constituie autoguvernarea pe țară. Legea a fost modificată în favoarea românilor din Ungaria. De aici încolo, toată responsabilitatea e a noastră. Întrebarea este: oare comunitatea română va fi capabilă să-și aleagă acest for în așa mod, ca electorii neromâni să nu aibă nici o șansă să-și bage botul în treburile noastre?!

– Ca de aici încolo să uităm de aceste persoane netrebne și efemere; să uităm de acești mărunți speculanți ai conjuncturilor politice; să ne curățăm de murdăriile acestui scandal, în care am fost siliți să jucăm rolul principal; să ieșim din acest coșmar și să uităm de această fabulă diavolească. Să se termine odată și odată această vînzoleală.

Ne mîncăm între noi, adevăr dureros, pe care îl cunosc și străinii, care culeg roadele dezbinării noastre. Sîntem diferiți pînă la ultima celulă. Nu e întîmplător, că tocmai cu noi s-a întîmplat ceea ce s-a întîmplat. Nu se mai poate continua pe această cale. Horațiu scrie undeva că: „*Mînia (ura) este o scurtă nebunie*”. Am avut cu toții ocazia s-o verificăm.

Probabil nu sînt singura care se confruntă cu astfel de dileme. Acest lucru mă obligă moral să mă pronunț pe această temă. Așa cred că se impune necesitatea dezbaterilor, ca o modalitate de afirmare a dialogului, a înțelegerii și acceptării. E adevărat că sîntem suma rănilor care ne-au modelat de-a lungul anilor, că sîntem condiționați de ele. Dar n-aș considera această condiție ca pe o fatalitate. Problema este dacă sîntem bine pregătiți pentru a realiza propria noastră renaștere sau reconstrucție; dacă avem sau nu ideile, viziunea clară și curajul de a ține piept la problemele noastre actuale.

După cele întîmplate, la 18 septembrie adunarea electorală va avea un mesaj mai complex decît constituirea autoguvernării pe țară. În acest context de mult nu mai este vorba numai de constituirea autoguvernării. Este vorba de vitalitatea sau mortalitatea comunității românești din această țară. *Salto vitale* sau *salto mortale*? Trebuie să dăm dovadă nouă înșine și lumii întregi că mai avem încă viitor ca comunitate. Fie vorba de autoguverna-

re, institut de cercetări, redacții românești, școală, biserică, etc. Din această hărțuală trebuie să ieșim cu spina-re dreaptă și fruntea ridicată.

În acest joc politico-diabolic nu sîntem nici învingători, nici învinși. Un lucru însă este cert. Românimea din Ungaria are un capital moral, fiindcă a fost solidară și nu a purtat negocieri cu cei ce n-au nimic comun cu cultura și limba noastră. Sîntem siliți ca și pentru a treia oară să avem acest comportament. Sîntem siliți, vrem nu vrem, să fim prezenți în proporție de sută la sută și să votăm în mod unanim pe o listă. Aceasta se va naște cu chin și cu vai. Dacă nu vom proceda în acest fel, dacă numai un singur elector neromân va învinge, atunci pata, stigma va rămîne pe noi, pe noi toți, indiferent că este de față, că este elector ori ba. Riscul este mare și fiecare elector are o mare responsabilitate cînd va decide în fața urnei.

Ce rol trebuie să aibă Autoguvernarea pe țară?

Autoguvernarea este un mijloc – condiționat de politica țării – pentru constituirea **autonomiei culturale**. Știu că sîntem încă departe de așa ceva. În orice caz, Autoguvernarea nu este silită să facă numai politică. Mai degrabă are menirea de a obține pozițiile de monitorizare a culturii noastre. Trebuie să facă tot posibilul pentru a crea condiții optime instituțiilor românești și să se remarce în apărarea acestora. Structura trebuie umplută cu conținut. „*Politica nu poate să reformeze adîncul sufletesc al unei societăți, ci ea se mărginește la schimbările de la suprafață. O lege politică bună sporește numai posibilitatea faptelor bune, dar nu dă și motivarea acestor fapte; motivarea vine din sufletul individual. Din bogăția acestui suflet individual răsar toate bunurile sociale: legile, moravurile, știința, arta și toată cultura societății. Fără el, nimic nu se produce; cum fără sămînță nu poate răsări nici firul de iarbă, cu toate că atmosfera din prejurul lui ar fi în condițiunile cele mai prielnice. Politica regulează numai condițiunile externe ale vieții sociale, sămînța faptelor sociale însă stă în sufletul fiecărui cetățean. Fără calitatea acestei sămînțe, nici un progres nu este cu putință – oricîte legi politice s-ar face...*” (Constantin Rădulescu-Motru).

Orice minoritate din lume își apără, prin programe bine alcătuite, cultura și limba națională. De ce am face excepție de la această regulă? Un patronaj cultural este imperios necesar. Limba este cea care perpetuează și mîntuiește ființa națională a unei etnii. Pierderea limbii înseamnă dispariția națiunii. Așadar, printre altele Autoguvernarea pe țară trebuie să lucreze, să acționeze, ca instituțiile noastre să primească un pronunțat caracter românesc. Să nu fiu greșit înțeleasă: putem să ducem o conviețuire pașnică cu națiunea majoritară să nu ne pierdem identitatea. Cultura unui grup nu este niciodată „superioară” sau „inferioară”, ea reflectă întotdeauna necesitățile grupului social care a produs-o. Orice societate trebuie să-și aducă resursele propriei reformări. Fi-lonul național-etnic nu poate rămîne imun la tendințele universale de evoluție. Bineînțeles, orice inovație, orice reformă trebuie să aibă o tradiție pe care să se poată altoi.

Cei care vor ajunge la conducerea Autoguvernării pe țară trebuie să știe să prețuiască cultura și oamenii de cultură. Cultura minorităților e specifică, și ea nu se poate conserva și dezvolta fără intelectuali. Ne place ori nu, acesta este adevărul. Nu se mai poate accepta în comunitatea noastră un spirit antiintelectual, fiindcă acesta numai dăunează, și duce la lucruri contrare și confuze. Dar și intelectualii trebuie să fie moderați, calmi, să arate cu răbdare și perseverență vreo soluție din acest impas. Intelectualul are datoria să-și reia tradiționalele sale munci de Sisif.

Dacă în septembrie se va constitui Autoguvernarea pe țară, conducerea acesteia trebuie să se pună pe treabă cu urgență. Nu se mai poate săpa în nisipul vorbelor care te îneacă și te înăbușește. De aici încolo nu se mai poate văicări, că nu sînt bani, nu se poate realiza nimic. Viitoarea conducere trebuie să fie conștientă de faptul că politica nu e o baghetă magică prin care totul se poate transforma. Trebuie să se obișnuiască cu înfruntările de opinii. A venit vremea muncii, vremea silinței și, dacă e cazul, a jertfei. Mai precis: a jertfirii ambițiilor personale. Interesele de grup să stea mai presus de interesele personale. Fără să fiu acuzată de o parte sau alta, eu sincer așa gîndesc, și nu vreau să supăr pe nimeni, într-adevăr nu e momentul oportun.

Românime din Ungaria – încotro?

Totul e în ruine, iar noi ne străduim să ne amintim ce înseamnă starea normală. Nu știu, am beneficiat noi cîndva de normalitate? Trăim într-o lume a mistificării, a minciunii, a manipulării. Nu știu ce va deveni Europa, dar vedem ce e acum: un continent în tranziție. A trăi tranziția e lucrul cel mai dificil. Tranziția e o chestiune de nervi tari și de autodisciplină, dublate de competență și de tact. A da glas întrebărilor celor mai chinuitoare ale semenilor noștri este foarte greu. Avem noi o conștiință de grup sau numai personală? Simțim că la baza vieții noastre ceva este fals, ceva, ce ne face să ne rătăcim. În momentul crizei, cu ce oferte de identitate putem veni? Cultura și-a pierdut punctele de sprijin, direcțiile de orientare. Parcă ne-am trezi dintr-un coșmar. Putem oare să ne croim un drum limpede – nu ușor –, ci unul limpede. Mă tem că, pentru o bună bucată de vreme, pînă ne vom regăsi mult visata normalitate, modul de acțiune va fi pragmatismul sec.

Iată-ne acum, la sfîrșitul celui de-al doilea mileniu. Avem în urma noastră unul dintre secolele cele mai sîngeroase și, în același timp, cele mai glorioase. Niciodată n-a făcut civilizația un progres atît de mare într-un timp atît de scurt și – pe de altă parte – sînt puține secole în istoria noastră care ar putea concura cu acesta în atrocități, genocid și suferință umană. E posibil ca, în deceniile următoare, să se decidă care parte a civilizației noastre va triumfa. Cea umană sau cea inumană? Divinul sau diabolicul? Cuvinte mari. Singura mea scuză este că s-ar putea să fim într-adevăr într-o situație critică...

Nu peste mult ne vom afla într-un nou secol și mileniu. Ne aflăm la o răscruce. Eu zic – fiindcă nu pot să fac contrariul și departe de mine optimismul – că în loc să ne lăsăm copleșiți de melancolie, mai bine să ne concentrăm asupra marilor probleme și sarcini ale timpului nostru. Să rezistăm ca comunitate! Etnia noastră este formată din noi, din mine și tine, din el și ea. Nu întreba ce a făcut comunitatea pentru tine, ci întreabă-te ce ai făcut tu pentru ea. Eu, tu, el și ea, cu toții trebuie să contribuim la binele comunității, pentru ca apoi, binele național, general, să se poată răsfrînge asupra noastră, să se poată întoarce spre noi, spre fiecare.

Budapesta, 31 august 1999

Maria Berényi

La Aletea

anul școlar a început bine

În ultimul timp, funcționarea școlilor mici, cu un efectiv redus de copii a însemnat în toată țara o problemă gravă. În rândul acestor instituții de învățământ se numără și majoritatea școlilor noastre generale care, în plus, se află în localități din județe înapoiate din punct de vedere economic. Școlile din această categorie au dus și duc o luptă permanentă pentru susținerea lor, adică mai precis: pentru supraviețuire, dat fiind că bugetul autogovernărilor locale respective nu e suficient. Rezolvarea problemei ar presupune fonduri centralizate, ca să nu încarce bugetul local. Deocamdată, școlilor noastre din Bedeu, Aletea, Chitighaz, Cenadul Unguresc, Bătania, Apatiu și Săcal li s-au alocat în trecutul apropiat din partea Ministerului Învățământului subvenții financiare pentru începerea anului școlar 1999/2000, respectiv pentru procurarea materialelor auxiliare. În anul 1996, Școala generală românească din Aletea, era în pericol de desființare. În primăvara anului curent s-a repetat aceeași situație: subvenția primită din partea statului s-a dovedit insuficientă pentru întreținere, iar bugetul orașului nu a putut asigura cele cinci milioane necesare. La acest moment s-a decis desființarea școlii românești, urmînd ca limba română să fie predată în cadrul disciplinelor facultative la școala generală maghiară din localitate.

Cu subvenția centrală, recentă de 6,5 milioane de forinți asigurată de Ministerul Învățământului, în privința anului școlar curent soarta școlii românești aletene pare deocamdată liniștitoare și promițătoare.

Oare care este realitatea, ne-am interesat discutînd cu directoarea împuternicită **Magdalena Hering**.

– Nici nu știu de unde să încep. De zece ani lucrez la această școală, deci cunosc bine problemele pe care le-am rețut pe parcurs. După decesul regretatei directoare **Florica Grósz**, consiliul local m-a împuternicit să conduc această insti-

tuție de învățământ. M-am mirat, dar în același timp m-am bucurat de încrederea care mi s-a acordat. Nu a fost o sarcină de învidiat, pentru că tocmai atunci devenise critică funcționarea și viitorul școlii.

– Care e situația actuală?

– De pe acum sînt liniștită. Am primit fondul necesar pentru funcționare, mulțumindu-le tuturor persoane individuale, foruri competente – doamna Ana Simon, domnul Ștefan Frătean, primarul Ioan Kecskeméti, Autogovernarea Minoritară română locală, directorul Ion Budai, dar și localnicilor, părinților care ne-au încurajat în rezolvarea problemei. În timpul vacanței de vară, cu excepția unei săptămîni de concediu, m-am ocupat de pregătirea actualului an școlar. Și astfel, iată, am pornit cu bine. Condițiile

materiale, la fel, sînt mulțumitoare și dispunem de cele necesare activității instructiv-educative. Părinții sînt gata de orice ajutor, deci putem conta oricînd și pe sprijinul lor. Îmi pare bine că anul școlar a început într-o atmosferă familiară, cu însuflețirea cadrelor didactice. Elevii au fost primiți corespunzător. Ni s-au trimis toate manualele școlare, deci elevii nu duc lipsă în pregătirea lor de specialitate. Autogovernarea orașului a alocat ajutor (alimentație de trei ori pe zi) pentru doi elevi care provin din familii înapoiate, dar s-a acordat sprijin tuturor copiilor în procurarea manualelor școlare. Deci pot să vorbesc numai despre intenții pozitive fără diferențieri între cele două școli.

– Pe lîngă lecțiile obișnuite se vor introduce și altele, speciale?

ționăm să înființăm un cor școlar, să continuăm activitatea echipei de dansuri populare românești, ca să ne putem prezenta oricînd, la orice manifestare cultural-folclorică. În acest an școlar consider necesară înscrierea la un concurs de matematică și limba maghiară pentru copiii mai talentați, (concurs pe țară publicat de Centrul de învățământ și pentru tineret „Kvalitás” din Hódmezővásárhely), mai ales că majoritatea elevilor sînt originari din familiile dezavantajate. Tehnica de calcul, sportul, de asemenea figurează în programul elevilor. Iar pentru pregătirea lecțiilor din ziua următoare li se asigură ocupații în cadrul căminului de zi de după-amiază.

– Ce ne-ați spune despre predarea românei?

– Aș dori să se schimbe ceva neapărat. Conform programei noi de învățământ NAT ne stau la dispoziție toate condițiile ca să ne declarăm școală bilingvă, deci să nu funcționăm ca o școală unde româna se predă ca obiect de studiu. Asigurăm orele de limbă maternă, avem pedagogi români care sînt capabili să predea disciplinele respective prescrise (cunoașterea mediului înconjurător, cînt și muzică, educație fizică, desen) în limba română, iar în cursul celorlalte ore să se învețe și expresii românești corespunzătoare. Deci depinde numai de noi calitatea muncii și rezultatele de viitor, chiar dacă elevii din mediul familial nu prea aduc cunoștințe vaste de limbă – m-a asigurat cu optimism și însuflețire directoarea Hering.

La despărțire s-a mai accentuat încă ceva: conducerea școlii se bucură că, din septembrie s-a ridicat numărul de elevi (62 de elevi) în comparație cu anii precedenți, în clasa întâi fiind înscriși zece copii (față de 4 din anul trecut).

Sperînd și noi într-o existență „trainică” a școlii aletene, le urăm atît elevilor cît și cadrelor didactice succese cît mai multe în anii ce urmează!

– E. Bánya –

personale sînt satisfăcătoare, avem cadre didactice calificate, am reușit să angajăm o persoană care se preocupă de întreținerea clădirii. În vară s-au făcut lucrările de curățenie generală la care am primit ajutor larg și sprijin moral. Mi-a părut

foarte bine de orice atenție mică, dat fiind că pe mine nu m-a introdus nimeni în această muncă imensă, cu mare responsabilitate. Chiar cu cîteva zile în urmă și TVR 1 a filmat la noi, interesîndu-se în legătură cu școala noastră. Condițiile

– Am dori ca școala noastră, fiind de naționalitate, să asigure cît mai mult în plus. Neapărat am vrea să întărim sentimentul de identitate românească al copiilor, să cultivăm tradițiile strămoșești, să vorbim cît mai mult românește. Astfel, inten-

În atenția studenților!

Burse de studii pentru tineri de naționalitate

Curatoriul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” înaintează un concurs de burse de studii pentru studenți de cetățenie maghiară aparținători vreunei minorități naționale, care în anul școlar 1999–2000 urmează studii la școli superioare din Ungaria.

Bursa va fi de 10 000 forinți lunar.

Concursul trebuie înaintat pe baza unui formular-tip care se poate procura la adresa Fundației: **MNEK Közalapítvány, 1357 Budapest, Pf. 2., Tel.: 06-1332-7334, 312-2824, 302-6713** sau la **Uniunea Autogovernărilor Românești din Ungaria: 5700, Gyula, Eminescu u. 1. Tel.: 66/463-951.**

Termenul de înaintare a dosarelor: 30 septembrie 1999. Alte detalii și informații în legătură cu documentele care trebuie anexate la concurs puteți afla de asemenea la instituțiile amintite mai sus!

Relații sportive ungaro-române

Elevii claselor mai mici ale Liceului „Onisifor Ghibu” din Oradea alcătuiesc clubul fotbaliștilor cu denumirea „Verzi, albaștri”, care activează asemănător sportivilor giulani aparținători clubului „Kinder FC”. În trecutul apropiat s-a semnat la Giula o convenție de colaborare între cele două cluburi, reprezentate de președinții **István Balog** (Giula) și **Viorel Traian Lascu** (Oradea). Despre această colaborare și planuri de viitor am stat de vorbă cu domnul Lascu.

– Cum ați aflat despre echipa Kinder FC din orașul Giula?

– Prima oară **Aurel Pop**, șeful adjunct al comandamentului vama care de altfel cunoaște fotbalul maghiar, a informat pe cei doi antrenori – **Petru Stoia** și **Nicolae Dragoș** – despre existența echipei giulane care seamănă din mai multe puncte de vedere cu cea orădeană. Atunci s-a planificat intenția colaborării de viitor.

– Ce s-a întîmplat de-atunci?

– Cam cu două luni în urmă, la Oradea s-au întîlnit cele două cluburi, desfășurîndu-se patru meciuri. Dar recent s-au jucat alte patru și la Giula. În urma meciurilor giulane s-a semnat convenția de colaborare, între Centrul Regional al Inspectoratului Ecologic orădean și clubul din Giula.

– Ce conține înțelegerea?

– Dorim să continuăm șirul întîlnirilor reciproce. Anual se vor întruni de patru ori pentru mai multe zile acești mici fotbaliști. Două ocazii vor fi consacrate pregătirii comune profesionale, iar cu celelalte două prilejuri se vor desfășura competiții internaționale, cu participarea mai multor echipe. Conform posibilităților, planificăm meciuri amicale lunare în ambele orașe.

– Colaborarea va avea numai amprentă sportivă?

– De fapt, semnarea convenției din domeniul sportiv, de fotbal înseamnă doar un punct de plecare. Documentul conține însă mai mult: cunoașterea culturii aparte, dar se referă și la probleme de îngrijire a mediului și probleme sociale. În același timp sperăm și în dezvoltarea relațiilor economice bilaterale prin intermediul oamenilor de afaceri care sprijină activitatea sportivă a tineretului.

– Care e părerea personală a Dumneavoastră în legătură cu convenția?

– Legăturile sînt de folos nu numai pentru copii, și pentru comunitățile româno-maghiare, ele ajută și la formarea unei viziuni care contribuie la întărirea prieteniei globale. Cred că prin aceste relații sportive se vor forma prietenii, colaborări economice cu succes și vom fi cunoscuți în afara acestor regiuni restrînsse.

Petru Stan

Nană Ană la 95 de ani

„Doamne mulțam, nu mă doare nimic”

Văzînd un om vîrstnic cu brazele trudei îndelungate pe obraz, cu ochii împăienjeniți, cu mîinile obosite tremurătoare, parcă inima ne bate mai tare și ne impresionează: cît este de sfînt, maiestos, onest. Acești bătrîni venerabili prin suflul lor cald radiază o dragoste adîncă în mediul familial – ca părinți, bunici, străbunici...

Asemenea exemplu grăitor îl constituie și pensionara **Ana Kozma** (născută **Ciotea**), nană Ană a **Banghii**, cum o cunosc micherechenii. La 7 decembrie a.c. va împlini 95 de ani, în pragul acestei aniversări felicitînd-o și noi! Sînt foarte mulți acești ani care cuprind multe-multe zile, ore și minute, prin care nană Ană e cea mai în vîrstă (și între bărbați) în rîndul consătenilor. Dincolo de darul atîtor ani de zile, ea se bucură și de o sănătate fizică și spirituală (minte ageră!) excepțională. Cei care ne-am pierdut părinți, bunici, străbuni, invidiem o familie care se poate bucura de așa tezaur.

Nană Ană (pe care o cunosc de mică), o bătrînică mărunțică, blajină, cu zîmbet lin pe față, cu suflul bun m-a întîmpinat cu drag, adresîndu-mi-se cu interes: *Doamne, dă mult nu te-am văzut! Bine-s pruncii, Vuță?*

În continuare am discutat de multe-multe lucruri, adresîndu-mă înainte de toate cu o întrebare referitoare la sănătatea ei.

– *Bine-s, Doamne mulțam, nu mă doare nimic. Deie-ți Dumnezeu sănătate și putere și ție și familiei tale! Ce și zîc, nu vād așe bine, da' da-mu-ncolo nici doptorii nu m-or face mai bine.*

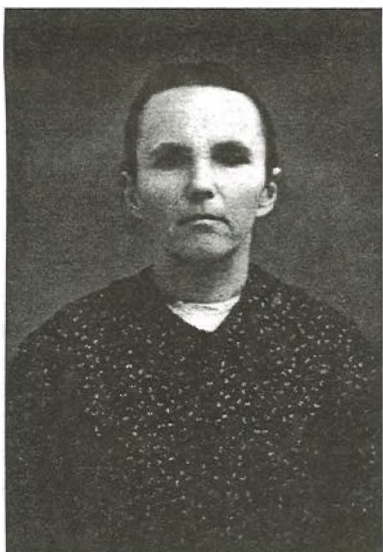
– Dacă vă amintiți de trecut, vă rog să ne povestiți, cum era pe vremuri?

– *Cum și nu-mi amintesc?! Am fost patru frați, dar numai eu am rămas. Unul o trăit numai trei zile, iar ceilalți doi or murit în bătaie. Tare iute am rămas fără mamă, cînd am avut șase ani. Închipuie-ți cît de greu am crescut, fără mîngîiere și ajutor.*

– Cred că ați lucrat tare mult în viață.

– *Mai dăm mult nu așe o fost ca și amu. Am umblat în multe locuri la lucru. Ca și cum astăzi ar fi cînd ne duceam în hotaru Gyanului, la*

Beliczai și lucram ca biriș pā lună, căpătînd cam o maje dā grîu. Dă bună samă că o fost greu. Cu ce trudă adunam snopii în cociie și umblam la lucru la Csáki-sziget cum să spunea, în hotarul Șercadului! Și lucram acolo mulți micherecheni. Greu ne-o fost și la țucurani.

Nană Ană pe vremuri și azi

Durmam în iștalău, pā paie, numai fugeu poțocii p-acolo. Noa-așe o fost viața p-atunci. Pînă-n '45, tare greu o fost, că era mare sărăcie. Tăt umblam dascăl dā ni să coceau picioarele, pruncii în gaci, că mamele le-o țesut, că s-o tors și țesut dîn cînepă pā acele vremuri. Nici nu ț-am povestit cît am ublat la rișcaș, la plevit, la rărit, la secere și-n cîte locuri. La domn'ii făcăm pită pā-ntreaga săptămînă, răd'em co-

vata și făceam cusuroi, dacă știi ce-i asta. Cu bărbatul am lucrat mult... Și păstă Vimer – șirelem, aram, dā tâte făcem.

– Vă mai amintiți și de alte momente triste?

– *Fost-or dăstule, Vuță, bine că voi nu le-ați cunoscut. Cît m-am amărit cînd cu bătaie or vinit mn'enți la noi în casă, în cămăruță... Da și dā on rămân îmi aduc aminte cum o vinit păstă gardul dā bote și s-o rugat și-l las la noi, spunîndu-mi: draga me, maica me. Vai ș-amar cum era! Îi vigăzeu pā tăt în bătaie... La noi în chindă o fost corhazu, amu-mi aduc aminte.*

– Iar astăzi, cum trec zilele?

– *Bine-s. Șed aici, acasă, fica me. Cîci să face zua, mă scol, că-i mare noaptea. Nu merg nicări. Mă mai mut în gang, în ocol, dā zua nu mă culc, nici nu mă las pā pat, bacă aici mi soba dā chilin, dā nu-s ustănită. Dumnezo o-ntors lume pā bună, uarecînd nici pită n-ai avut... Durmeam în băracă, iar astăzi sîntem domni, durmim în pat, șidem în chistaș.*

Mă-nțeleg cu tătă lumea, cu neamurile, cu vecinii. N-am cu nimeni rușine, părere dā rău, nu mă bag în treburile nimănui că io-s bătrînă.

– Despre familie ce ne-ați povestit?

– *Dîntră trei prunci și doauă fete numa pā Ana o am, și locuiesc aici cu ea și soțul ei Toad'er, dā 52 dā ani. Mulțam Doamne că ne înțelegem și ne biciulim cum trabă. Am doi nepoți și cinci strănepoți și d'abd'e-i vād pā tăt. N-aș vre dîr tătă lume și le pice nici on pai rău, că tare mi-s draji. Cel mai mic Tibike, îmi zice: „tînă micuță, tu mi-ești mai dragă!” și-mi aduce on poc dā țucur, și-i spun aproape plîngînd: ficuțu mneu nu-mi aduce nimic, că io-s bătrînă și el tăt mă țucă, rîzînd.*

La despărțire am întreat-o pe nană Ană ce și-ar dori în anii ce urmează.

– Cît oi mai ave zile pā pămînt mi-aș dori sănătate, putere și numa treabă bună cu tătă lume.

Dorim și noi, nană Ană, – ani senini de bătrînețe, sănătate, dragoste din partea familiei și încă o dată „La mulți ani!”, cu apropierea zilei de naștere.

– E. Bányai –

Un „Maestru al artei populare” din Ungaria:

Gheorghe Nistor

(1922–1987)

„Haida fată că să gată și s-apucă cielaltă”. Cu această strigătură și-a început dansul tradițional **Gheorghe Nistor** din Micherechi, în cursul multor decenii. De 12 ani nu-l mai putem vedea pe scenă. La 30 august 1987 a părăsit lumea pămîntescă, lăsînd un gol imens în cultura românească din Ungaria.

Gheorghe Nistor era un talent care ne uimea, un om care a luptat o viață întreagă pentru păstrarea dansurilor din Micherechi, un om care și-a iubit în așa fel satul natal, frumoasele dansuri strămoșești, încît nu a lăsat să piară această comoară nici atunci, cînd se vedea singurul „luptător”.

„Bace Gyuri a Chișului”, cum îl cunosc micherechenii, s-a născut dintr-o familie de țărani mijlocași, care s-au obișnuit în decenii de-a rîndul cu munca aspră de pe cîmp, din zori de zi pînă noaptea. Oricine l-a văzut vreodată muncind, încă de la vîrsta copilăriei, și-a dat seama de hărnicia lui rară, de mișcările repezi și precise cu care își îndeplinește muncile de toate zilele. Dar în afara muncilor agricole, avea și o altă pasiune: dansul popular.

A dansat de mic copil. Mai tîrziu, după ce s-a însurat, a avut și o pereche de dans permanentă, pe nana Măriuță. Ei doi au dus vestea comunei Micherechi nu numai în

alte regiuni ale Ungariei, ci și în părți îndepărtate ale lumii. Oriunde au dansat, au obținut succese extraordinare. Ca fetiță, îmi amintesc de el următoarele: cînd intra pe scenă, în momentul primului pas, întregul chip i s-a transformat. Pentru dînsul nu mai exista doar lumea dansurilor. Aceasta îi era lumea adevărată. Ne uimea de fiecare dată: nu cunoștea o singură coregrafie, „jocul” sau se îmbogățea de fiecare dată cu un pas nou, cu o altă interpretare. Era într-adevăr maestrul dansului, și chiar a și primit, la 20 august 1972, distincția de „Maestru al artei populare”.

Îmi amintesc, învățam încă la școala generală și se țineau în fiecare duminică repetiții de dans. Bace Gyuri împreună cu nana Măriuță ne învățau tocmai primii pași de dans românesc. Dragostea și răbdarea cu care repetau mișcărilor, pînă le învăța și ultimul dintre noi, ne măreau admirația și ne uimeau în fiecare duminică. Azi știu, Dansatorul a dorit din toată inima ca noi, tinerii, să cunoaștem în așa măsură „mîințălu”, „ardelenescu”, „bătuta” și celelalte, ca să nu le mai uităm niciodată. A cunoaște ceva strămoșesc înseamnă a poseda o valoare veșnică – dansatorul știa acest adevăr. Gheorghe Nistor a fost Dansatorul în arta populară a românilor din Ungaria.

Eva Iova

O excursie plăcută

„Lăsați copilașii să vină la Mine și nu-i opriți, căci Împărăția cerurilor este a celor ca ei.”
(Matei 19:14)

În data de 15 august anul curent am făcut o plăcută excursie în România, cu copiii preaiubiți din Oaștea Domnului din Micherechi.

În primul rînd am vizitat Peștera Urșilor, care este una dintre cele mai frumoase peșteri din centrul Europei, care se află în apropierea orașului Beiuș.

Apoi am vizitat casa de naștere a fratelui nostru drag și scump **Traian Dorz**, care se află în Livada Beiușului. Traian Dorz a fost mulți ani în închisoare pentru credința lui cea adevărată în Iisus Hristos. El a scris sute de poezii, pe unele cu propriul său sînge. Au trecut zece ani de cînd a plecat la Domnul. În casa fratelui Traian Dorz împreună cu copiii și cu cîțiva părinți credincioși care ne-au însoțit în această excursie, am făcut o mică adunare, aducîndu-ne

aminte de cuvintele Mîntuitorului nostru Iisus Hristos:

„Căci acolo unde sînt doi sau trei adunați în Numele Meu, sînt și Eu în mijlocul lor.” (Matei 18.20.)

Întorcîndu-ne acasă, în autocar am slăvit pe Dumnezeu cu cîntări duhovnicești. Fratele **Dorel Sima** – binevenit din România – a cîntat la acordeon, făcînd bucuria noastră și mai deplină.

Cu ajutorul bunului Dumnezeu am ajuns acasă în pace, fără nici un necaz.

Fiecare dintre cei ce-au fost în excursie cu noi, au mulțumit lui Dumnezeu prin rugăciune pentru ziua aceasta binecuvîntată de Dumnezeu.

Sperăm că vom mai avea și altă dată ocazia să ne bucurăm de astfel de excursii plăcute!

Tiberiu Juhász
(Micherechi)

Pentru o cauză comună

Cu ani în urmă, românii din Aletea au construit din proprie inițiativă o casă mortuară. Îmi aduc aminte, casa a și fost sfințită. În una din săptămînile trecute am aflat de la un român însușit că acum se adună bani pentru un congelator în casa mortuară. Cum știm, asigurarea congelatorului este datoria primăriei locale! Ei, românii din Aletea, imediat au și pornit acțiunea: primarul orașului a sugerat să se adune bani vreo 150.000 de forinți, apoi, în continuare, va ajuta și primăria. Doi oameni români au umblat din casă în casă, de la român la român, și banii s-au adunat. Acum urmează Primăria. Sperăm că primarul se va ține de cuvînt și întregeste suma necesară. E un fapt lăudabil, cînd pentru o cauză comună și cei mai săraci sînt gata să ajute la primul apel, din banii lor cei puțini.

– ni –

Simbolul vieții – pâinea sfântă

„Pe când mâncau, Iisus a luat o pâine; și după ce a binecuvântat, a frânt-o, și le-a dat, zicând: Luați, mâncați, acesta este trupul Meu.” (Marcu 14, 22)

Eu așa am fost crescută, așa m-au învățat părinții de mică copilă că pâinea e sfântă, nu se aruncă, nu se risipește. Dacă se usucă, se prăjește sau, în ultimul caz, se hrănesc cu ea animalele domestice. Așa fac pînă în ziua de azi. Ce rămîne, o usuc și o macin de pesmet, întrebuițind și ultima fărîmă...

Întotdeauna cînd simt mirosul pînii proaspăt coapte, îmi aduc aminte cum așteptam cu toții în fiecare zi ore lungi, copii și adulți, pe dolma șanțului din fața alimentarei lui bace Sanyi și nană Evuță, la marginea satului meu natal (Micherechi), fugind cînd unul cînd altul pînă în mijlocul șoselei dacă zărim oare mașina de transport dinspre Sarkad. Pe atunci, pînă la sosirea transportului de pâine, aproape toate pînile au fost vîndute. Nu rămîneau rafturi pline, nu rămînea pâine în pradă. Dar pînă acasă nu ajungea nici o pâine întreagă: te ducea în ispită mirosul pînii caldă ca să o începi, rupînd măcar o mică bucată din coaja proaspăt coaptă...

Apoi, îmi aduc aminte cînd se cocea pe la case, în cuptor, pînă de vreo 5-8 kilograme, cînd și curtea noastră se umplea de acel miros de neuitat. Mama se scula din zori și, împreună cu nană Floare din vecini, frămîntau, lăsa să dospească, împărțeau și coceau pînă de necrezut. Noi le priveam de la poale și credeam că în cuptor se produce ceva minune, cînd scoteau pînile fierbinți. Întreaga procedură a fost un rit adevărat de la dospit pînă la tăierea primelor felii... Și o mai văd pe mama, la fel ca pe bunicile mele, cum înveleau în ștergarul alb ca zăpada pâinea, ca pe o comoară...

Iar azi: mă cuprinde rușinea și indignarea cînd văd pînă aproape întregi aruncate la gunoi, în coș. Și precum m-au învățat pe mine, nu uit să le spun fiilor mei că așa ceva nu se cuvine. Și ca să înțeleagă, le povestesc cît de mulți oameni, copii ca ei, mor de foame în lume, fiindcă nu au nici măcar fărîmături de pâine, și ce păcat mare e să arunci și cea mai mică bucată de pâine... din sfînta pâine.

Odată am fost în vizită la o femeie de 70 de ani, care a supraviețuit singură din familie lagărul de concentrație din Auschwitz. Înainte să se fi apucat de gătitul prînzului, ne-a întrebat rînd pe rînd cîți cartofi, cîte felii de carne dorim și numai atîtea a pus pe foc. Și ce felii subțiri de pâine a mai tăiat! Această femeie vîrstnică a înțeles și a știut ce înseamnă să ai și să nu ai ce mânca. Și pentru ea alimentul a rămas un lucru sfînt...

În zilele noastre sîntem ademeniți de belșugul sortimentului de pâine și produse de panificație. Se coc pînă din cele mai diferite componente, din toate cerealele, cu toate condimentele. Mai nou au apărut pînă amestecate cu calciu, cu vitamine dar și pâine cu șuncă, cu caș-caval etc. Există la noi brutărie germană, italiană, franceză etc.

Unde sînt acele timpuri cînd pâinea a fost alimentul de bază al omenirii? Pâinea luată din pămînt (grîu), amestecată cu apă, „crescută” cu aer și coaptă la foc.

Pâinea e trupul lui Iisus – să nu uităm acest adevăr, să ne aducem aminte acest lucru cînd mîna noastră se ridică să arunce și cea mai mică bucățică...

– anra –

BUCURIE DE SUFLET

Au trecut cincizeci de ani de la înființarea liceului și a internatului românesc din Giula. Acest eveniment nici nu s-ar fi putut sărbători mai demn, mai elegant și mai frumos, cum s-a sărbătorit în săptămîna trecută, vineri seara, cînd s-a dat în folosință noua clădire. Fiind și eu cîndva elevul liceului și al internatului, am motivul și posibilitatea să compar condițiile de atunci, cu cele de azi. S-au făcut pași uriași de atunci – pași atît de uriași, încît pare iluzorică orice comparație. Noi ne-am spălat în lighean, unul după altul, toaleta era în curte... Noi am crescut, am studiat, iar acum muncim, trăim și avem ocazia să vedem minuni.

Cu ani în urmă am văzut proiectele acestui internat, adică ale Centrului Cultural Românesc. Din mai multe lucrări de concurs a fost ales proiectul lui Jenő Szabó, proiect bine gândit, organic legat de complexul școlar. Doar turla era singurul element, care mi se părea atunci puțin străin.

Apoi, pe parcurs, am urmărit așa, de la distanță, construirea acestui complex cultural-educativ. Acum, vineri seara, am avut ocazia să intru pentru prima dată în interiorul clădirii.

Care erau primele mele impresii? Eram copleșit de ceea ce am văzut. Am simțit adevărată

invidie față de locuitorii de azi ai căminului. În întregul: totul e superb. Oriunde ți-ai arunca privirea, te liniștește armonia totală a proporțiilor. Monocronia culorilor reci liniștește ochii, iar ordinea culorilor te răcorește. Condițiile sînt condițiile secolului viitor. Această clădire nu e nici internat, nici cămin, ci e un hotel de elevi, un adevărat Centru Cultural, care de sine trebuie să aibă și conținut.

Cei care au luat în folosință această clădire: elevi, fete, băieți, profesori pot fi fericiți de acest mediu. Dar în același timp au însă și o mare responsabilitate: cum se folosesc de aceste spații superbe. Căci în astfel de condiții altcum se pășește, altcum se mănîncă, altcum se deschid și se închid ușile... Frumusețea clădirii, exteriorul și interiorul așa cum este are o unică putere educativă.

Eu am rămas uimit de ceea ce am văzut, și de atunci sînt sub influența celor văzute vineri seara. E o mare bucurie sufletească să trăiești, să lucrezi în astfel de condiții. Mi-a plăcut și festivitatea de inaugurare, totul a fost elegant cum este și clădirea.

După ce preoții au sfințit încăperile, urmează zilele de lucru, cînd omul va sfinți locul!

Șt. Oroian

La ceas de mare praznic Sfînta Maria, la Pecica „un praznic de pită nouă”

De multă vreme, noi, cei din Pusta Aradului, ne-am obișnuit, înainte de Sfînta Maria, să ne ducem la Pecica, la o mare sărbătoare satească. Este vorba de „Praznicul de Pită Nouă”, care în acest an a fost o ediție jubiliară.

Organizată sub egida Consiliului local, al Primăriei Pecica și a Căminului Cultural, manifestarea a fost închinată celor 75 de ani de activitate sportivă, 30 de ani de la prima deplasare a Ansamblului „Mureșul” în Iugoslavia (la Uzdin), 25 de ani de la remarcabila deplasare în Franța și în special, 20 de ani de la strălucitul succes în Ungaria (1979).

Gîndită a se desfășura pe trei zile, sărbătoarea de suflet a adunat alături de fiii satului, toate generațiile de artiști amatori, cîntăreți, dansatori, muzicanți care nu numai că au răspuns la invitație, dar s-au și prezentat în fața noastră cu aceeași vigoare tinerească.

În prima zi am fost martorii unei întîlniri de suflet, „arc peste timp”, cu cei mai vechi „păstrători ai tradiției”, fiind dezvelită pe fațada Căminului Cultural o placă comemorativă a învățămintului Efrem Hedeșan (1873-1937). Inscripția este grăitoare: „Pecicani, păstrați-vă credința și obiceiurile așa cum vi le-au lăsat moșii și strămoșii voștri”. S-a făcut apoi un pomelnic

pentru foștii membri ai Ansamblului „Mureșul”, emoționant moment, deoarece totul a început să-și verse lacrimile peste asistența care, și așa, lăcrima la glasul clopotelor care au început să bată surd, dar prelung.

În sala Căminului Cultural, s-a demonstrat „pe viu”, cu cei rămași, ceea ce a fost păstrat, dar lor le-a luat locul, tineretului, care n-a fost mai prejos. Un autentic dialog scenic a fost marcat de tată și fiu, Dumitru și Detarian Borod, explozie de vitalitate, personalitate și talent. „Moara cu noroc”, o emisiune de bine apreciată în județ precum și prezența soliștilor Maria Petchercu, Tiberiu Ceia, Adrian Stareca au încîntat, la Sala „Forum” prezența numeroasă, formată din intelectuali satului, membri ai ansamblului, care au jucat pînă-n zorii zilei.

Felicitări, stimate Doru Petescu, profesor-director al Ansamblului jubilat, mentor și suflet al acestui minunat ansamblu!

A doua zi, manifestările sportive s-au desfășurat pe stadionul comunal constînd din întîlnirea fostelor „glorii” ale fotbalului pecican, cupa de fotbal „Spicul de aur”, expoziții de animale, păsări mici și ciîni.

Ultima zi, chiar de Sfînta Maria, pe stadionul pecican,

în prezență a peste 6000 de locuitori, a fost oficiată o slujbă de Sfințire a Pitei Noi, la care și-au făcut prezența deputați arădeni, parlamentari și preoți misionari din localitățile vecine ungare, (Bătania și Chitighaz). A fost de față și domnul primar Takács Dezső, din Bătania, care trebuia să și cînte muzică ușoară, dar formația sa a fost incompletă. Totuși, s-a „gostit” cu pită și o bere...

Imediat au fost concursurile de gulaș, defilarea carelor alegorice, carul familiei Fluieraș purtînd pe cal un cîine alb, metafora-simbol a îngerului păzitor.

„Balul Grîului”, spectacolul de gală cu participarea extraordinară a Rapsozilor Zărandului din Arad au încheiat acest minunat praznic pecican.

Acum, cînd veți citi aceste rînduri, dragi români din țara vecină, vă-mbii la o pită crescută, aromată, cu sare, simbol al ospitalității noastre strămoșești și la un borcan de vin roșu, căci, nu-i așa, vine surechiul strugurilor, care ne-mbie, dinspre Podgonie, să rostim în versuri o „aromată” invitație:

„Hai la Pecica, chiar de-i rouă
Că-i praznic de e pită nouă
La Arad, în podgorie
Taină-i la...cules de vie”.

Florica Ranta

Programul MTV1 Az MTV mősora

Szeptember 13. hétfő

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér 9.05 Bor és hatalom (spanyol sorozat) 9.30 A tenger magazinja 10.05 A pompák királya (brazil sorozat) 10.55 Erdészház Falkenauuban (német sorozat) 11.45 Popzenei válogatás 12.00 Híradó 12.30 Szomszédok 13.00 Nemzetiségi magazinok 14.00 A homok titkai 14.35 Specht tanár úr (német sorozat) 15.30 A Tenkes kapitánya 16.00 „Száz vasutat, ezeret...” 16.35 Pearl (sorozat) 17.00 Hangszál (I) 17.30 Bemutatjuk az Egyházi Krónikát 17.40 Bemutatjuk az Evangélius Esetet 17.50 Körzeti híradók 18.00 Mekk mester 18.20 Mézga család 18.45 Rabszolgasors (brazil sorozat) 19.30 Híradó 20.00 Önök kérték! 21.00 Csillagok égen és földön 21.45 Ötvenhat VOLT 21.50 Kenő 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.30 TS 23.25 A táncanár (csah film).

Szeptember 14. kedd

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér (információs mősor) 9.05 Bor és hatalom (spanyol sor.) 9.35 A tenger magazinja 10.05 A pompák királya (brazil sorozat) 11.00 Erdészház Falkenauuban 11.45 Zöld béka 12.00 Híradó 12.30 Dallamról dallamra 13.00 Nemzetiségi magazinok (szlovén, német) 14.00 A homok titkai (brazil sorozat) 14.35 Specht tanár úr (német sorozat) 15.30 A Tenkes kapitánya 16.00 „Száz vasutat, ezeret...” 16.35 Pearl (sorozat) 17.00 Hangszál (II) 17.30 Katolikus krónika 17.50 Körzeti híradók 18.00 Mesefilmek 18.20 Mézga család 18.50 Rabszolgasors (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 Elképesztő övezet (amerikai sorozat) 20.45 Kérem a következőt! 21.00 Telemázi 21.25 A huszadik század nagy románai 21.50 Kenő 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.30 Szabad verseny 22.55 TS.

Szeptember 15. szerda

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér (információs mősor) 9.05 Bor és hatalom (sp. sor.) 9.40 A tenger magazinja 10.10 A pompák királya 11.00 Erdészház Falkenauuban 11.45 Popzenei válogatás 12.00 Híradó 12.30 Dallamról dallamra 13.00 Nemzetiségi magazinok 14.00 A homok titkai (brazil sorozat) 14.35 Specht tanár úr (német sorozat) 15.30 A Tenkes kapitánya 16.00 Megy a gőzös...Erdélybe 16.35 Pearl (amerikai sorozat) 17.00 Fortyogó föld 17.30 Örökség, adósság, feladat 17.50 Körzeti híradók 18.00 Gyerekszoba 18.50 Rabszolgasors (brazil sorozat) 19.30 Híradó 20.00 Mr. Bean mozgásba lendül 20.35 TS 22.45 Hírek 22.50 Aktuális 23.15 TS.

Szeptember 16. csütörtök

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér (információs mősor) 9.05 Bor és hatalom (spanyol sor.) 9.35 Thalassa – A tenger magazinja 10.05 A pompák királya (brazil sorozat) 11.00 Erdészház Falkenauuban (német sorozat) 11.50 Musica Historica 12.00 Híradó 12.30 Dallamról dallamra 13.00 Együtt 14.00 A homok titkai (brazil sorozat) 14.35 Specht tanár úr (német sorozat) 15.30 A Tenkes kapitánya 16.00 Püder 16.30 Pearl 17.00 Ki marad a végén? 17.25 Játék határok nélkül 17.30 Az utódok reménye 17.50 Körzeti híradók 18.00 Mikróbi 18.20 Mézga család 18.40 Vészhelyzet (amerikai sorozat) 19.30 Híradó 20.00 Kisváros 21.00 Lehetetlen! 21.45 Popzenei válogatás 21.55 Kenő 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.30 Világkép 22.55 Amíg még élünk (angol sorozat).

Szeptember 17. péntek

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér 9.05 Bor és hatalom (spanyol sorozat) 9.30 A tenger magazinja 10.05 A pompák királya (brazil sorozat) 10.50 Erdészház Falkenauuban 11.45 Örökségünk 12.00 Híradó 12.30 Dallamról dallamra 13.00 Körzeti híradók 14.00 A homok titkai (brazil sorozat) 14.35 Specht tanár úr 15.30 A Tenkes kapitánya 15.55 Taljánok Cszmaországban 16.30 Pearl 17.00 Égyűrtük 17.30 Hol – Mi? 17.50 Körzeti híradók 18.00 Ablak 18.40 Vészhelyzet (amerikai sorozat) 19.30 Híradó 20.00 TS Hírek 22.10 Aktuális 22.30 Tinédzserparti... 22.55 Egy nő a múltból (francia film).

Szeptember 18. szombat

6.00 Aranyfűst 8.05 Jó reggelt adj, Istenem! 8.15 Fazonok 9.00 Léleksimogató 9.35 Cimbora-vakáció 10.10 A főfelügyelő (amerikai film) 12.00 Hírek 12.05 Euro-percek 12.10 Bangó Margit énekel 12.40 Visszatérés Édenbe (ausztrál sorozat) 13.30 Transzit 14.05 Légy jó mindhalálig (magyar film) 15.45 A Századunk Műhelyéből 16.05 Játék határok nélkül 16.20 Ki marad a végén? 16.50 TS 19.00 Lottóshow 19.20 Játék határok nélkül 19.30 Híradó 20.00 Új Szeszélyes évszakok 21.00 A gyilkos szalamandra (olasz–angol film) 22.35 Kenő 22.45 Kémekek keringője (angol film).

Szeptember 19. vasárnap

7.00 „Így szól az Úr!” 7.10 Ficánkoló 7.20 Mackó apó meséi 7.30 Minimanók 7.45 Kacagóra 8.40 A te mozd 9.45 Cimbora 10.10 Játék határok nélkül 12.00 Hírek 12.10 Szerencsepercek 12.35 Örömhír 12.40 Visszatérés Édenbe 13.30 Háló 13.55 Mosoly a javából 14.55 Gaia 15.25 Honfoglalás 15.45 Örömhír 16.05 A bölányek földjén 17.00 Emily 18.00 TS. 19.00 A Hét 20.00 Játék határok nélkül 21.30 Cody (ausztrál sorozat) 23.05 Honfoglalás 23.55 Médiamix.

Programul TV2 A TV2 mősora

5.30 Faluvilág 5.40 Reggeli kiadás 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Kakuk talkshow 10.00 Plusz 10.20 Autószalon 2000 10.50 Közvetlen ajánlat 11.20 Edes hármában (fr. vígjátéksorozat) 11.50 Sunset Beach (am. sor., ism.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 A papa egy csoda (fr. film) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai akciófilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Cassandra (venezuelai sor.) 17.40 Luz Maria (dél-amerikai sorozat) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sorozat) 19.55 Eszak és Dél (amerikai sorozat) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Kettesben 23.15 Színkép (kulturális magazin) 24.00 Tudomány az Interneten 0.45 Vers éjféli után.

5.35 Faluvilág 5.45 Reggeli kiadás 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Segíts magadon! 9.50 Adrenalin 10.20 Szörmentén 10.50 Közvetlen ajánlat 11.20 Edes hármában (fr. sor.) 11.50 Sunset Beach (am. sor., ism.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 A vadlovakat megmentik, ugye? (am. western) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai sor.) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Cassandra (venezuelai sor.) 17.40 Luz Maria (dél-amerikai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sor.) 19.55 Forró nyomon 20.50 JAG – Becsületbeli ügyek (am. sor.) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Időzsaru (amerikai sorozat) 23.25 Esküdt ellenségek (amerikai sor.) 0.20 Életvitel az Interneten 0.55 Vers éjféli után.

5.45 Faluvilág 5.55 Reggeli kiadás 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Baba-mama magazin 9.50 Zoom (ims.) 10.50 Közvetlen ajánlat 11.25 Edes hármában (fr. sor.) 11.50 Sunset Beach (am. sor., ism.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 A hit erejével (am. film) 14.35 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai akció-sor.) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Cassandra (venezuelai sor.) 17.40 Luz Maria (dél-amerikai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sor.) 19.55 Rex felügyelő (német–oszták sor.) 20.50 Esti Broadway 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 A nagy Gatsby (amerikai film) 1.05 Kultúra az Interneten 1.40 Vers éjféli után.

5.15 Faluvilág 5.25 Reggeli kiadás 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.25 Airport – A repér (angol dokumentumfilm) 9.50 Kiskedvencek klinikája 10.20 Hurrá, utazunk! 10.50 Közvetlen ajánlat 11.25 Edes hármában (fr. sor.) 11.50 Sunset Beach (am. sor., ism.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 Shirley Valentine (amerikai vígjáték) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai akció-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Cassandra (venezuelai sor.) 17.40 Luz Maria (dél-amerikai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sor.) 20.00 Nyolc mesterlövész (szórakoztató mősor) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 A gyerekek hallgatnak (amerikai film) 0.10 Magyarországi holnap 0.45 Vers éjféli után.

5.35 Faluvilág 5.45 Reggeli kiadás 6.30 Jó reggelt, Magyarországi! 8.30 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 8.55 Riviéra (ism.) 9.05 Magyarországi holnap 9.50 Follow me 10.20 Divat Show 10.50 Közvetlen ajánlat 11.25 Edes hármában (fr. sor.) 11.50 Sunset Beach (am. sor., ism.) 12.35 Riviéra (európai koprodukciós sor.) 13.00 Felhőtáncos (amerikai film) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai akció-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Cassandra (venezuelai sor.) 17.40 Luz Maria (dél-amerikai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sor.) 20.00 Dáridó 21.45 Jó estét Magyarországi! 22.30 Autószalon 2000 (autós magazin) 23.00 Az operaház fantomja (magyar–amerikai horror) 0.40 Vörös cipellők (amerikai erotikus film).

6.00 Gyökereink 6.30 Könyvek könyve 7.00 TV2 Matiné 9.00 Cartoon Network 11.00 Partytév 15.00 Csillagközi szökevények (amerikai sci-fi kalandfilmsorozat) 16.00 Sabrina, a tinédzser boszorkány (amerikai vígjátéksorozat) 16.30 Jó barátok (amerikai vígjátéksorozat) 17.00 Dawson és barátai (amerikai filmsorozat) 18.00 Szerelmem első látásra 18.30 Tények 19.00 Herkules (amerikai fantáziasorozat) 20.00 A szörnyeteg (amerikai thriller) 21.50 Beverly Hills-i zsaru (amerikai vígjáték) 23.35 Y akták (kanadai misztikus sor.) 24.00 Pamela (amerikai erotikus film).

6.00 Reggeli gondolatok 6.30 Állatkert a háziasokban 7.00 TV2 Matiné 9.00 Cartoon Network 11.00 Gimi-dili (amerikai ifjúsági sor.) 11.25 Madison (kanadai ifjúsági sor.) 12.10 Hurrá, utazunk! 12.40 Vad világ (természetfilm-sor.) 13.35 Hé, barátom, itt van Sabata! (olasz western) 15.15 MacGyver (amerikai krimi sor.) 16.10 A Szupercsapat (amerikai akció-sorozat) 17.05 Mission Impossible (angol akciófilm-sorozat) 18.00 Xena (amerikai sor.) 19.00 Napló 20.00 A szörnyeteg (amerikai thriller) 21.45 Friderikusz: Szubjektív 22.45 Gó! Gó! Gó! 23.35 Második nekifutás (vígjáték) 1.20 Forró nyomon 2.10 Vers éjféli után.

Programul RTL Klub RTL Klub mősora

6.00 Országgház (ism.) 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.25 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.15 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Paula és Paulina (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virágangyal 14.25 Klip Klub 14.45 Lassie (am. sor.) 15.10 Az első csók (fr. sor.) 15.40 A második csók (fr. sor.) 16.10 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.55 Mire gondolkod? 17.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Cobra 11 (német sor.) 20.55 Helyszíni szemle (bűnügyi dokumentumfilm) 21.45 HírEst (hírmagazin) 22.15 Brooklyn South (am. sor.) 23.05 A mi huszadik századunk (angol dokumentumfilmsor.) 0.05 Pont hu 0.35 Fókusz (ism.) 0.55 Divatklip.

6.00 Antenna (ism.) 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.25 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.15 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Paula és Paulina (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virágangyal 14.25 Klip Klub 14.45 Lassie (am. sor.) 15.10 Az első csók (fr. sor.) 15.40 A második csók (fr. sor.) 16.10 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.55 Mire gondolkod? 17.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Vészhelyzet (am. sor.) 20.55 Perpatvar (jogi show-mősor) 21.45 HírEst 22.25 MMM (Mi? Mennyi? Miért?) 22.55 Monty Python – Angyalbőrben (angol vígjáték) 0.55 Fókusz (ism.) 1.15 Divatklip.

6.00 A Dunánál 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.25 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.15 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Paula és Paulina (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virágangyal 14.25 Klip Klub 14.45 Lassie (am. sor.) 15.10 Az első csók (fr. sor.) 15.40 A második csók (fr. sor.) 16.10 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.55 Mire gondolkod? 17.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Csillag 20.55 Várom a párom 21.45 HírEst 22.25 Öreglányok (am. sor.) 22.50 Dóra mozija 23.20 Bűnvádasok (am. sor.) 0.15 Fókusz (ism.) 0.35 Divatklip.

6.00 Pont hu (ism.) 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.25 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.15 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Paula és Paulina (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virágangyal 14.25 Klip Klub 14.45 Lassie (am. sor.) 15.10 Az első csók (fr. sor.) 15.40 A második csók (fr. sor.) 16.10 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.55 Mire gondolkod? 17.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Gálvölgyi-show 20.40 Kész átverés-show 21.45 HírEst 22.30 Született július 4-én (am. háborús film) 1.00 Fókusz (ism.) 1.20 Divatklip.

6.00 Bibliai kalandok 6.30 Reggeli (információs magazin) 9.05 Élettér (ism.) 9.15 Recept Klub (ism.) 9.25 Superman legújabb kalandjai (am. sor., ism.) 10.15 Barátok közt (sor., ism.) 10.45 Top Shop 11.15 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 12.10 Paula és Paulina (ism.) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Top Shop 13.55 Lili, a virágangyal 14.25 Klip Klub 14.45 Lassie (am. sor.) 15.10 Az első csók (fr. sor.) 15.40 A második csók (fr. sor.) 16.10 Superman legújabb kalandjai (am. sor.) 16.55 Mire gondolkod? 17.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.50 Mire gondolkod? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sor.) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt (magyar sorozat) 20.00 Tévelygő 20.55 Heti hetes 21.45 HírEst 22.25 Party zóna (amerikai vígjáték) 0.20 Erotikus fantáziák 0.45 Fókusz (ism.) 1.05 Divatklip.

6.30 Bibliai kalandok (ism.) 7.00 Kölyökklub 10.50 Csörre töltve 11.15 Mire gondolkod? 11.20 BUGS – A cég hullámhosszán (angol sor.) 12.15 Kedvenc 12.45 RTL Klub Road Show 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Pepsi Music Chart 14.10 Galla-mappa 14.40 Rabbai a vadnyugaton (am. westernkomédia) 16.45 Kung-fu (amerikai sor.) 17.35 SeaQuest Dsv – A mélység birodalma (amerikai sor.) 18.30 Híradó 18.50 Fókusz plusz 19.10 Paula és Paulina (mexikói sor.) 20.00 Koósló 21.40 Harc az olajért (am. akciófilm) 23.25 Híradó 23.40 Életvesztélyben – Hétköznapi hősök 0.40 Beavis és Buttthead (am. rajzfilmsorozat) 1.05 Fókusz plusz 1.25 Divatklip.

6.30 Ez nem boszorkányság! (francia ismeretterjesztő sor.) 7.00 Kölyökklub 10.50 Csörre töltve 11.25 Mágusok (ausztrál–lengyel sor.) 11.55 Mire gondolkod? 12.00 Évszakok a tengeren (angol természetfilm) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Muchas gracias, Willy Wuff (német családi kalandfilm) 14.50 Linda (magyar sor.) 16.00 2x2 néha sok(k) (amerikai vígjátéksorozat) 16.30 Ausztrál expressz (ausztrál kalandfilmsorozat) 17.30 Dallas (am. sor.) 18.30 Híradó 18.45 Akták 19.10 Paula és Paulina (mexikói sor.) 20.00 Hetedik (amerikai akciófilm) 21.40 Igaz történetek: Lopott boldogság (amerikai film) 0.05 Híradó 0.20 Országgház 0.50 Évszakok a tengeren (angol természetfilm, ism.) 1.45 Akták (ism.) 2.05 Divatklip.

Programul TV România A Román TV mősora

11.00 TVR Info 11.05 Serial. Ivannhoe 12.00 Ecclesiast '99 12.30 Medicina pentru toți 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 Tradiții 14.30 Ecoturism 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Mistere și minuni 18.00 TVR Info 18.05 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor 20.00 Serial. Preotul și circumarita 20.50 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Jocul ielelor 22.45 Ordinea publică 23.00 Înfinirea de la miezul nopții.

6.00 Matinal național 8.30 Matineu de vacanță 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 TVR Info 11.05 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 Dintre sute de catarge 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 De dor... 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Mistere și minuni 18.00 TVR Info 18.05 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor 20.00 Telecinemateca: Detectivul 21.30 La Sighet: Expoziția „Iuliu Maniu”, un muzeu european al memoriei 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Nodul gardian 23.00 Estival Jazz.

6.00 Matinal național 8.30 Matineu de vacanță 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 TVR Info 11.05 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 Integrale 15.00 Pro Patria 16.00 Video-disc folcloric 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Mistere și minuni 18.00 TVR Info 18.05 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor. 20.00 Serial. Lumea bărbaților 20.30 Impact 21.00 Serial. Miracole 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Români fără frontiere. 23.00 Bucuriile muzicii.

6.00 Matinal național 8.30 Matineu de vacanță 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 TVR Info 11.05 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 Serial. Lumea bărbaților 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Convietauri 16.00 Vatra cinetelor noastre 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Mistere și minuni 17.00 Rezultatele tragerilor Super Loto 5/40 și Expres 18.00 TVR Info 18.05 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.25 Fotbal. 23.00 Jurnalul de noapte 23.15 Pariu Trio.

6.00 Matinal național 8.30 Desene animate 9.00 Poezii de adormit copii 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 TVR Info 11.05 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 TVR Craiova 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 De la lume adunate... 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Serial. Mistere și minuni 18.05 Corect! 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor 20.00 Serial. Miracole 21.00 Film. Costanza 22.35 Jurnalul de noapte 22.55 Cinematografatul de noapte. Isterie.

6.00 Matinal național 7.30 Desene animate 8.00 TVR Info 8.05 Serial. Poezii de adormit copii 8.30 Film. Aventurile lui Tom Sawyer și Huck Finn 10.00 Înfinirea de simbătă 12.00 De dor, de dragoste, de joc... 12.30 A doua alfabetizare 13.00 TVR Info 13.10 Arca...Marinei în Țara Marinariilor 14.30 Atletism 17.00 Lumea de mine 18.00 Teleenciclopedia 19.00 Jurnal 19.30 Serial. Farmece 20.20 Film. Cavalieri cerului 21.50 TVR Info 22.05 Rock Pop Bazar.

6.00 Lumină din lumină 7.00 Desene animate. Ursulețul Winnie 8.00 TVR Info 8.05 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 10.00 Handbal masculin: România-Franța 11.30 Viața satului 12.00 Tezaur folcloric 13.00 TVR Info 13.10 E șansa ta! 15.20 Direcția Știri prezintă: Atlas. Mozaic internațional 15.45 Serial. Mistere și minuni 16.30 Super Gol Show 17.00 Serial. O familie ciudată 17.30 Serial. Ivannhoe 18.20 Tragerile Loto Special 6/49 și Noroc 18.30 Fotbal 19.00 Jurnal 19.30 Șapte zile în România 20.00 Film. Un băiețel numit Journey 21.40 Serial. Vizitatorul 22.30 TVR Info 22.50 Pariul Trio 22.55 Dintre sute de catarge.

Vineri, 10 septembrie

Sâmbătă, 11 septembrie

Duminică, 12 septembrie

Luni, 13 septembrie

Marți, 14 septembrie

Miercuri, 15 septembrie

Joi, 16 septembrie

ÎN LIMBA MATERNĂ – emisiune radiofonică în limba română
13 SEPTEMBRIE, LUNI (redactor: Anamaria Brad)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

14 SEPTEMBRIE, MARȚI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Oameni celebri români – serial 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

15 SEPTEMBRIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangarda „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

16 SEPTEMBRIE, JOI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Avangarda „Ecranul nostru” 11.00 „De la pașpe la opșpe – liceenii” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămânii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 SEPTEMBRIE, VINERI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 „Oameni care au fost...” – muzică, artă, literatură – serialul Elenei Munteanu 11.20 Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Vršet 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.45 Revista „Foi românești” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

18 SEPTEMBRIE, SÂMBĂȚĂ (redactor: Anamaria Brad)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50 Programe recomandate pentru week end 15.00 „Party Time” – magazin

de muzică ușoară 15.30 Relatare despre la Adunarea Generală a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

19 SEPTEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Anamaria Brad)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.00 Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.00 „De la pașpe la opșpe – liceenii” (reluarea emisiunii de joi) 15.30 Retrospectiva evenimentelor politice ale săptămânii – program preluat de la Radio Budapesta 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru 15 septembrie 1999 (MTV 1 ora 13.50)
reluare: 19 septembrie 1999 (MTV 2 ora 6.25)
Programul prevăzut al săptămânii viitoare.

Emisiunea românească televizată va prezenta o relatare despre recenta ședință a Autogovernării Românești din Bichișciaba, care urmează să stabilească activitățile sale din ultimele luni ale anului, precum va dezbate și ceea ce este de făcut la alegerile din 18 septembrie a.c.

În a doua parte a programului vom prezenta un montaj frumos despre o nuntă, care a avut loc acum 30 de ani la Micherechi. Imaginile nunții din anul 1956 a lui Terențiu Rocsin, care sînt des prezentate pe micile noastre ecrane, de această dată vor fi comentate de mireasa și mirele de odinioară.

Realizator: Tiberiu Boca

FM 92,1 STEREO
RADIO VOCEA
EVANGHELIEI ORADEA

5.00–5.30 Actualități BBC 5.30–7.00 Bună dimineața 7.00–7.20 Știri locale 7.30–8.30 Muzică și meditații biblice 8.30–9.30 Predică 9.30–11.00 Lecturi biblice, știri, mesaje creștine și muzică 11.00–12.00 Divina armonie 12.00–13.00 Răspundem ascultătorilor 13.00–13.30 Actualități BBC 13.30–15.00 Lecturi biblice, meditații biblice, muzică 15.00–16.00 Știri, mesaje creștine, muzică 16.00–17.00 Știri, mesaje creștine, muzică 17.00–17.45 Actualități BBC 17.45–18.00 Anunțuri și reclame 18.00–18.45 Reluare: Predică 18.45–19.10 Emisiune pentru copii 19.10–19.30 Muzică 19.30–20.00 Cu brațele deschise 20.00–20.30 Actualități BBC 20.30–21.00 Cartea pe unde radio 21.00–22.00 Emisiune de viață spirituală 22.00–23.00 Predică 23.00–5.00 Nocturna R.V.E. (muzică, meditații biblice, mesaje creștine, lecturi biblice)

RADIO VOCEA EVANGHELIEI PENTRU EUROPA

SW 49 m, zilnic 18.00–18.45

MW 1395 kHz, luni, marți 21.15–21.30

Există în Giula un loc unde se poate minca ieftin și bine?

DA! la

Restauratul „Pivnița cu bere” (Sörpince)

din Giula, Piața Kossuth nr. 2.

- Preparate ale bucătăriei tradiționale maghiare și românești
- Mese festive
- Sărbătorirea unor evenimente de familie
- Întîlniri ale oamenilor de afaceri

Informații la telefon:

66/362-382

Atenție, filateliști!

VÎNZARE – CUMPĂRARE

 de mărci postale, serii și colecții complete! **ESTIMARE – ATESTARE** de colecții și unicate!

Pe adresa:

EXKLUSIV-PHILATELIA Kft.
H-5700 GYULA, Tiborc u. 18.
Tel./fax: 463-341

Întrebarea săptămânii: ce numere ar trebuie să joc pentru a câștiga un miliard de forinți?

Modestie

Niccolò Paganini (1782–1840) a fost întrebat după un concert al său de la Paris, care este – după părerea sa – cel mai mare violonist în viață.

– A-l numi pe cel mai mare, nu mi-o permite modestia – răspunse Paganini. – Al doilea însă este, cu siguranță, Carol Lipinski (1790–1861)!

Paganini și birjarul

Afizele unui concert dat de Paganini la Paris anunțau publicul că marele virtuoz va cânta de astă dată întregul program pe o singură strună.

În seara concertului, artistul angajă o birjă ca să-l ducă la teatru. La sfîrșitul cursei, îl întreabă pe vizitiu, ce-i datorează.

– Zece franci, răspunse acesta.

– Ești bun de legat, se indignă artistul.

– E o sumă uriașă.

– Nici vorbă, făcu liniștit birjarul. Un bilet la concertul dumneavoastră costă dublu.

– De acord, zîmbi Paganini, sînt gata să-ți plătesc douăzeci de franci, însă cu condiția ca și dumneata să mă duci cu trăsura dumată pe... o singură roată.

Birjarul recunoscă că Paganini are dreptate și se mulțumi cu un franc și jumătate.

Între soți:

– Toată noaptea n-am putut dormi, tu sfîrșiai și cîinele lătra.

– Spune-mi, draga mea, crezi că dormei mai bine dacă sfîrșia cîinele și lătram eu?

Rezultate din campionatul de fotbal al Ungariei

Divizia II (NB II)

Jászberény–Giula 0-1

Divizia III (NB III)

Martfű–Bátania 5-1

Seria I. a jud. Bichiș

Tótkomlós–

Micherechi 5-0

Szarvas–Aletea 3-2

MOZAIC ♦ MOZAIC ♦ MOZAIC ♦ MOZAIC

Țîntarii știu să-și aleagă victimele

Doi specialiști de la Universitatea din Florida (SUA) susțin că unii oameni dispun de un veritabil magnet care atrage țîntarii, transmite Associated Press.

Țîntarii au evoluat și supraviețuiesc datorită capacității lor de a-și alege gazda care le poate oferi cel mai gustos dejun, a declarat Jerry Butler, entomolog la Universitatea din Florida. De fapt, ei te înțeapă dacă ai gust bun, a menționat la rîndul său, șeful unui centru de eradicare a țîntarilor, Tom Breaud.

Butler împreună cu asistenta sa, Karen McKenzie, au pus la punct un olfactometru digital, care poate stabili preferințele țîntarilor, în funcție de variația mirosurilor. Deși, pînă în prezent cercetătorii americani nu au stabilit cu exactitate cauzele care atrag țîntarii, ei au ajuns la concluzia că aceste insecte, care pentru a supraviețui au nevoie de colesterol și de vitamina B, dispun de sisteme de detectare a substanțelor pe care nu le secretă. De asemenea, cei doi specialiști de la Universitatea din Florida susțin că țîntarii pot detecta după respirație, prezența unei potențiale „gazde” aflate la peste 60 km distanță.

Nevăzătorii ar putea avea un al doilea... văz

Persoanele nevăzătoare vor putea beneficia în curînd de un al doilea văz, grație unui aparat al cărui prototip a fost pus la punct de o echipă de specialiști britanici, transmite AFP. Acest aparat are la bază ultrasu-

netele și copiază sistemul de detectare a obstacolelor (sonarul), existent la liliac. Specialiștii britanici intenționează să adapteze aparatul la mînușa sau bastonul purtate de orice nevăzător.

Ca mod de funcționare, în momentul apariției unei obstacole situat lateral sau în fața nevăzătorului, aparatul transmite o vibrație. În funcție de poziția obstacolului, vibrația este recepționată de unul dintre degetele mîinii în care nevăzătorul ține bastonul sau mînușa.

Cercetătorii din Marea Britanie apreciază că aparatul va putea fi folosit și de pompieri sau de polițiști, obligați uneori să acționeze în condiții de vizibilitate extrem de reduse.

Elizabeth Taylor și-a rupt o vertebră

Legendara actriță de film de la Hollywood, Elizabeth Taylor se află într-o perioadă de recuperare și odihnă, într-unul din spitalele din Los Angeles, în urma unui accident soldat cu o fractură de vertebră, a declarat doctorul actriței citat de Reuters.

Elizabeth Taylor, în vîrstă de 67 de ani, a căzut în casă, suferind o fractură la cea de-a 12-a vertebră toracică, a menționat medicul actriței, Patrick Rhoten. Liz a fost internată la Centrul medical Cedars-Sinai din Beverly Hills, unde va rămîne cel puțin o săptămînă.

Un purtător de cuvînt al Cedars-Sinai a menționat că starea de sănătate a actriței nu s-a schimbat semnificativ de cînd a fost internată în spital, notează agenția britanică de presă.

Magazinul Nysztor din centrul comunei Micherechi

Vă așteaptă cu un sortiment bogat de produse alimentare la prețuri accesibile.

Tot aici se pot procura folii din polietilenă și material plastic la prețuri convenabile.

Așteptăm cumpărătorii noștri la adresa:

Micherechi, str. Kossuth nr. 105.
Tel.: (66) 375-038

Bărbat tînăr cunoscînd limba română și maghiară perfect, cu relații comerciale în Ungaria și România s-ar angaja la o firmă română cu interese comerciale în Ungaria sau la o firmă maghiară cu interese comerciale în România, ca administrator, sau agent comercial. Tel. 06-30/92-55-583.